

Warszawa, dnia 14 grudnia 2012 r.

MINISTERSTWO FINANSÓW
PODSEKRETARZ STANU
SZEF SŁUŻBY CELNEJ
Jacek Kapica

SC4/066/58/2012/LUR/5677

Pani
Danuta Pencarska
Wiceprzewodnicząca
Związku Zawodowego
Celnicy PL

W odpowiedzi na pismo z dnia 2 listopada 2012 r. nr ZZ Celnicy PL-94/2012 dotyczące działań organów celnych ograniczających zgłaszanie przez funkcjonariuszy nieprawidłowości w funkcjonowaniu jednostek organizacyjnych Służby Celnej, uprzejmie wyjaśniam co następuje.

Służba Celna nie prowadzi działań mających na celu zastraszanie funkcjonariuszy celnych, którzy sygnalizują występowanie w formacji potencjalnych nieprawidłowości. Przeciwnie, podejmowane są działania mające na celu usunięcie nieprawidłowości występujących w szeregach tej formacji. Przykładem takich działań jest opracowanie Programu antykorupcyjnego polskiej Służby Celnej 2010-2013+, którego celem jest ugruntowanie już istniejących oraz wprowadzenie nowych rozwiązań systemowych zapobiegających występowaniu korupcji.

W piśmie z dnia 2 listopada 2012 r. Związek Zawodowy Celnicy PL zarzucił, że przyczyną odmowy udzielenia odpowiedzi na pytanie zadane p. Arturowi Kaczorowi przez prokuratora, mogło być działanie Dyrektora Izby Celnej w Przemyślu, polegające na poinformowaniu go o spoczywającym na nim obowiązku zawiadomienia prokuratora lub Policji odnośnie popełnionego przestępstwa ściganego z urzędu. Odnosząc się do tego twierdzenia należy zauważyć, że zgodnie z art. 304 kpk wspomniany obowiązek spoczywa na każdym, kto dowiedział się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu. Podkreślić przy tym trzeba, że osoba składająca zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa powinna mieć świadomość

odpowiedzialności za treść informacji przekazywanych organom ścigania i konsekwencji, jakie pociąga za sobą zeznanie nieprawdy.

Ponadto trzeba podkreślić, że przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.) dopuszczają możliwość uchylenia się od odpowiedzi na pytanie jedynie w szczególnych przypadkach, tj. jeżeli udzielenie odpowiedzi mogłoby narazić osobę świadka lub osobę dla niego najbliższą na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe (art. 183 kpk). Wspomniana regulacja nie dotyczy sytuacji, gdy udzielenie odpowiedzi narażałoby taką osobę na odpowiedzialność cywilną czy dyscyplinarną. Uchylenie się świadka od odpowiedzi na pytanie jest jego uprawnieniem. Świadek nie może być przymuszany do udzielania odpowiedzi na pytanie, ale obawa przed poniesieniem odpowiedzialności – stanowiąca przesłankę skorzystania ze wspomnianego uprawnienia – musi mieć uzasadnione podstawy.

Ocenę zachowania p. Artura Kaczora opisanego w ww. piśmie z dnia 2 listopada 2012 r. – polegającego na odmowie udzielenia odpowiedzi na pytanie zadane przez prokuratora – należy pozostawić organowi prowadzącemu postępowanie, przed którym ww. składał zeznania.

Odnosząc się do kwestii prowadzonego wobec p. Sławomira Siwego postępowania dyscyplinarnego w przedmiocie naruszenia obowiązków służbowych, polegającego m.in. na umieszczeniu na stronie internetowej Celnicy PL w dniu 22.10.2010 r. stwierdzeń kwestionujących legalność działań kierownictwa Służby Celnej w tym znieważających i pomawiających oraz złożeniu w dniu 6 kwietnia 2010 r. do Prokuratury Okręgowej w Warszawie zawiadomienia o popełnieniu przez Szefa Służby Celnej oraz przez Dyrektorów Izb Celnich przestępstwa przekroczenia uprawnień w związku z mianowaniem funkcjonariuszy celnych na stopnie służbowe należy wyjaśnić, że w dniu 20 grudnia 2012 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Opolu rozpatrzy skargę na orzeczenie dyscyplinarne wydane w tej sprawie. Z kolei w sprawie dotyczącej zwolnienia p. Sławomira Siwego ze Służby Celnej, którego podstawą wszczęcia było uzasadnione prawdopodobieństwo wystąpienia przesłanek, o których mowa w art. 105 pkt 9 ustawy o Służbie Celnej, przygotowywane jest rozstrzygnięcie.

W piśmie z dnia 2 listopada 2012 r. poruszono również problem ochrony tzw. „sygnalisty” (ang.: *whistleblower*), tj. pracownika ujawniającego pewne informacje w interesie społecznym.

Należy zauważyć, że w polskim prawie nie istnieje instytucja *whistleblowingu*. Nie ma również zgodności co do jej definicji, a nawet konieczności wprowadzania odrębnych regulacji w tym zakresie. Sama instytucja budzi kontrowersje i jest różnie oceniana z uwagi na pojawiające się

w odniesieniu do „sygnalistów” zarzuty, że pod pozorem ochrony interesu publicznego działają na szkodę pracodawcy – kierując się *de facto* interesem własnym. W powołanym w piśmie z dnia 2 listopada 2012 r. raporcie Fundacji Batorego *Ochrona prawna sygnalistów w doświadczeniu sędziów sądów pracy*, przywołano m.in. stanowisko Ministra Pracy i Polityki Społecznej, który sceptycznie odniósł się do sugestii Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczącej rozważenia inicjatywy legislacyjnej w celu wzmocnienia ochrony prawnej „pracowników ujawniających określone informacje w interesie społecznym”. Ze wspomnianego raportu wynika, że w przekonaniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej „nie sposób przyjąć, iż skorzystanie z ustawowych uprawnień, czy też wykonanie obowiązków nałożonych przez ustawę, mogłoby wywołać niekorzystne dla danej osoby skutki np. w sferze prawa pracy”. Niemniej gdyby do tego doszło, przepisy prawa pracy, w ocenie Ministra, gwarantują ochronę. Do takich gwarancji zostały zaliczone przepisy antydyskryminacyjne, przepisy zakazujące stosowania mobbingu oraz możliwość ustalenia w postępowaniu sądowym, że „wypowiedzenie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony jest nieuzasadnione lub narusza przepisy o wypowiedzaniu umów o pracę”.

Nie sposób nie zauważyć, że w piśmie z dnia 2 listopada 2012 r. Związek Zawodowy Celnicy PL odwołuje się do działań podejmowanych przez p. Artura Kaczora oraz p. Sławomira Siwego – w kontekście instytucji *whistleblowingu* – dopiero w sytuacji, gdy wobec tych funkcjonariuszy prowadzone są wspomniane już wcześniej postępowania.

Na koniec należy zauważyć, że wprawdzie w Służbie Celnej nie stwierdzono występowania zjawiska dyskryminacji, to wszelkie informacje zgłaszane przez funkcjonariuszy w tej kwestii są wnikliwie analizowane.

Jacek Kapica

Do wiadomości:

– Departament Spraw Parlamentarnych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (nr sprawy SDT-227-1(53)/12)